

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpt

Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Rojaki! Podjunčani! Pozor!

„Slovenski dan“ dne 24. julija v Globasnici je varnostna oblast prepovedala. Prireditve z istim sporedom se vrši nepreklicno

31. julija 1938

z začetkom ob 3. uri pop. Spored in podrobnosti so razvidni z lepakov in zadnje številke našega lista. Osrednji prosvetni odbor pričakuje polnoštevilno udeležbo rojakov od blizu in daleč.

Nemška narodna družina — slovenska narodna družina.

Minuli so meseci po velikem političnem dogodku priključitve. V novi državi si pridobiva novi politični nazor svoja tla, ugled in korist nemške narodne družine sta mu vrhovno načelo. Jasno in precizno opredeljuje novi politični program, narodni socializem, javna in zasebna področja z vidika nemškega narodnega občestva, nemštvu tuji elementi židovstva imajo odkazano vlogo narodagosta v Veliki Nemčiji. Že se odražajo za prilikami novega javnega življenja prvi obrisi nemške narodne družine, njenih kulturnih in političnih vrednot in njenega dostojanstva. V dvo- in četverstopu koraka mladina za zastavo nove organizacije Hitlerjungend, poklicni sloji se zbirajo v nemški delovni fronti, kmetijski stan je zajet v posebni organizaciji Reichsnährstand-a, vodstvo socialnega življenja in karitativne pomoči ima v rokah obsežni aparat NSV, poverjeništvu za narodno blaginjo. Javljajo se reforme na polju nemškega kulturnega življenja, prosvete in državnega šolstva. Politično življenje mojstrijo uradi narodno-socialistične stranke s štabom izbranih in izvežbahnih voditeljev.

Vzporedno z naglico novega razvoja v državi zori kulturno vprašanje narodnih manjšin — tudi nas koroških Slovencev. Velikodušno so narodno-socialistični vodje od vsega početka pri reformi organiziranega življenja v prosveti in gospodarstvu bivše Avstrije izvzeli organizacije narodne manjšine ter jim dovoljujejo svobodno udeleževanje. Številni slovenski zbori, sestanki in prireditve na slovenskem Koroškem dokazujejo nezmanjšano delovno voljo našega ljudstva. Zdi se celo, da se je v novih političnih razmerah slovenska volja do življenja in udeleževanja celo še ojačila.

Gospodarstvo in politika Velike Nemčije povezujejo naroda koroške dežele, živeča v istih razmerah, v ozko sožitje. S tem sožitjem računa postavodaja s svojim ozirum na krvno sorodnost nemških ljudstev v državi. Brez razlike narodnosti sodeluje delavstvo, nemško in slovensko, v velikopotezni akciji za omiljenje dosedanje brezposelnosti, kmetijstvo slovenskega dela Koroške je v isti meri kot nemško deležno sadov nove gospodarske in socialne zakonodaje. En državni poglavar, ena država in isti državni paragrafi družijo slovensko in nemško narodno družino v celoto državnega ljudstva.

Neoporočeno je prvenstveno stališče narodno-socialistične stranke v politiki, nujna je enotnost gospodarske in socialne akcije v naši deželi, ki je domovina vseh narodov. Ravno tako nujna in dosledna pa je na drugi strani potreba jasne opredelitve in točne razmejitev narodno-kulturnih stremiljenj obeh koroških ljudstev. Gospodarska in socialna istousmerjenost je dobrota, kulturno izenačenje pa bi lahko postalo veliko zlo. Narodno-kulturna vzgoja se ne pričinja šele v prosvetni samopomoči zasebnih manjšinskih organizacij za šoloodrastle člane narodne skupine, marveč v vzgoji mladine predšolske dobe, v otroških vrtcih, v šolski in izvenšolski mladinski vzgoji. Zgolj navidezna, samo namišljena je svoboda kulturnega udeleževanja in vrhuvsega časovno omejena na en sam že odrastli rod, če ne stoji na fundamentu istousmerjene mladinske vzgoje v vrtcih in državnih šolah. Vsa prosveta in vzgoja med koroškimi Slo-

venci, šolska in izvenšolska, ona za mladino in za odrastle, mora temeljiti na dostojanstvu slovenske matere govornice in slovenske narodne kulture!

Načelom narodnega socializma bi ne bilo dosledno stališče, naj si narodna manjšina v kulturnem področju pomore sama, kakor ve in zna. Manjšina nima možnosti, da bi ustanavljala svoje otroške vrtce. Javno šolstvo je izključna zadeva države in narodno-socialistične stranke. Manjšina nima pravice organiziranja šolske mladine izven šolskega časa — če izvzemamo sodobne dovoljene poizkuse pouka matere govornice v zasebnih mladinskih tečajih. Torej ne more biti kulturna mladinska vzgoja deveta briga države. To bi tudi ne bilo združljivo s preciznim stališčem narodnega socializma v narodno-političnih zadevah, opeptovano potrjenim po odgovornih njegovih voditeljih. Vprašanje kulturnega samožitja koroških Slovencev pa postaja danes pereče predvsem po množičih se otroških vrtcih v naših krajih in vsled predstoječe občne reforme javnega šolstva. Nadejamo se ureditve, kakoršna odgovarja kulturni višini nemškega naroda.

Ministr dr. Korošec o zunanji politiki Jugoslavije.

V nedeljo 10. t. m. je imel o priliki proslave za dvajsetletnico svobodne Jugoslavije minister dr. Korošec pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah govor, kateremu je prisluhnilo tudi inozemstvo. Uvodno je naglasil, naj slovenski rod ljubi svojo zemljo, ki je dala toliko velikih sinov. To zemljo — tako je minister nadaljeval — čuva beli orel Karadžordžević in ni več nevarnosti za Slovence. Ne bo se več kockalo za nas, s svojo zemljo ostanemo pri svojih bratih Slovanih in pri svoji materi Jugoslaviji. Danes vsi državljani priznavajo svojo monarhijo in ljubijo svojega kralja in vsak Jugoslovan je danes prepričan, da je njegova država zdrava, potrebna in modra tvorba. Minister je nadaljeval:

„Spomnite se moramo tudi naših bratov, ki so ostali izven mej naše države. Toda v tem oziru ne sme govoriti samo srce, ampak tudi razum. Naše narodne manjšine morajo biti in ostati dobri in lojalni državljani svojih lastnih držav. Vem in prepričan sem, da se jim v tem oziru ne more ničesar očitati. A našim manjšinam ne more nihče zabraniti — to je splošno sprejeto in priznано načelo — da bi se ne čutili kot člani svojega naroda in se ne udeleževali njegovih kulturnih dobrin!“

Dr. Korošec je v nadaljnjih izvajanjih odklonil za Jugoslavijo vse mednarodne bloke in fronte: „Jugoslavija želi živeti z vsemi državami-sosedami v miru in prijateljstvu, glavni cilj naše zunanje politike je, da ohrani svoji državi sveti mir!“

Postava o ureditvi narodnega dela v Avstriji. Z 10. julijem je vstopil na ozemlju bivše Avstrije v veljavo zakon o ureditvi narodnega dela (Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit). T zakon predvideva, da tvorijo podjetnik in njegovi delavci ter nastavljeni eno družino, katere vodja je podjetnik, zaposleni pa so njegova „Gefolgschaft“. V vseh podjetjih z nad 20 delavci se volijo delavski zaupniki, oz. jih imenuje nar. soc. stranka. Vsak obrat z nad 20 delavci mora imeti svoj red obratovanja (Betriebsordnung). Delovni pogoji bodo izdelani v okviru splošno veljavnih tarifnih pogodb, dotlej ostanejo v veljavi kolektivne pogodbe. Novi zakon predvideva podjetnikovo odgovornost za zdravstveni in socialni položaj delavcev. V skrajnih slučajih sme država zaseči podjetje in podjetnika razlastiti. V podjetjih se končno uvedejo socialna častna razsodišča, ki bodo raz-

Nad koroškimi Slovenci se je v minuli dobi hudo grešilo z uveljavljanjem skrajnega subjektivnega narodnostnega kriterija. Ljudsko štetje leta 1934, kakršno se je izvedlo med nami, je s svojimi številnimi, z dokazi podprtimi pripetljaji vzorec rafinirane kupčije za narodno pripadnost posameznikov. Zaman se je borila narodna manjšina proti očitni krivici, zadani slovenskemu narodnemu občestvu. Kljub vsemu odporu se je Slovence štel, po mili volji štel, da so jih končno našli samo še nekaj nad 20 tisoč. Do so se pri tem delile družine in dvojile vasi, jim ni bilo mar. Narodni socializem s svojimi novimi načeli o narodu in narodnosti odločno in brez-pogojno odklanja subjektivni narodnostni kriterij priznanj in izjav. Po novem nazoru narodnost ni obleka, ki se po-
ljubno menjava. Kri in govornica sta z novo državo našli veličastno potrdilo najizrazitejših narodnostnih znakov pri nemškem narodu. Dvojna tozadevna morala pa bi nikakor ne bila združljiva s častjo in ugledom nemškega naroda v državi in izven države.

sojevala o notranjih sporih med delavci in podjetnikom.

Fidejkomisi so odpravljeni. Fidejkomisi so posestva, katera morajo ostati neobremenjena in se ne smejo prodajati in se torej nespremenjena dedujejo v družini od roda do roda. Izhajajo iz dobe, ki je hotela plemstvu zagotoviti njegovo družabno in gospodarsko stališče. S 30. junijem v bivši Nemčiji in z 1. oktobrom v Avstriji se fidejkomisi odpravijo. Država hoče z odpravo teh izjemnih lastniških pravic pridobiti zemljo za obdelovanje in gozdove. Dosedanji fidejkomisarski posestniki dobijo od države primerno odškodnino, država pa bo na novopridobljenih tleh naselila kmete, katerim primanjkuje lastne zemlje. (V bivšem rajhu je bilo okroglo 900 fidejkomisov, v Avstriji jih je okroglo 50.)

Prve vesti o manjšinskem statutu Čehoslovaške je prinesel francoski „Paris Midi“, ki navaja tri pogoje, katere se bodo izvedle v prilogi narodnim manjšinam v Čehoslovaški. Čehoslovaška bo dovolila narodnim manjšinam popolno šolsko samoupravo, deželni zbori Češke, Moravske-Slezije, Slovaške in karpatske Ukrajine bodo imeli posebne manjšinske odseke, v katerih bodo poslanci narodnih manjšin samostojno odločali v vseh manjšine zadevajajočih vprašanjih, končno bodo dobile manjšine sorazmerno število javnih uradniških mest. Omenjeni pariški list še navaja, da je ogrska manjšina ta osnutek zavrnila, poljska je še neodločena, Nemci pa so vložili svoj protipredlog. — Pričakuje se, da bo javnost tekom tedna ali dveh uradno obveščena o tem, kako namerava praška vlada urediti vprašanje svojih manjšin.

Tudi Italija za čisto pleme. Na željo ital. prosvetnega ministra so izdelali visokošolski profesorji neke vrste plemenski program za Italijo. Ta program ima sledeče točke: So plemena velikega in malega obsega. — Pojm plemena je zgolj biološki, t. j. vzeti iz znanosti o živih telesih. — Večina italijanskega naroda je arijskega pokolenja in torej arijska. — Razvoj človeških plemen v predzgodovini je nejasen. — Obstaja čista italijanska rasa. — Na času je, da začne tudi Italijan misliti na čistočo svojega plemena. — Treba je jasne ločitve med sredozemsko raso, ki je zahodno-evropskega porekla, ter vzhodnjaki in Afrikanci. — Židi ne spadajo k italijanskemu plemenu. — Telesne in duševne zmožnosti Italijana so evropske in se ne smejo spreminjati. — Profesorji še dostavljajo, da bo treba izdelati lastnosti italijanskega plemena v vseh potankostih, ter odločno zavračajo vsakteri vpliv židovstva in Arabcev na italijansko ljudstvo.

Poljska gradi plot med vzhodom in zahodom. Poljski zunanji minister razvija v zadnjih mesecih izredno živahnost. Predvsem mu je na tem, da združi baltske države (Estonsko, Litvo in Letonsko), Finsko in svojo državo v vojaško zvezo, ki

naj prepreči vsakteri spopad. Imenovane države so poljskemu načrtu zelo naklonjene in nedvomno bo uspel. Poljska zunanja politika vzbuja neprijetne občutke pri Rusiji, a tudi ostali sosedi motrijo njeno delo s precejšnjim ljubosumnjem.

Poljska in njene manjšine. Ljubljansko „Jutr“ prinaša dne 14. julija pod gornjim naslovom zanimiv uvodnik, iz katerega posnemamo sledeči odstavek: „Kdor hoče glede manjšinskega vprašanja kaj očitati čehoslovaški vladi, bi moral najprej pri sebi pogledati, dali postopa pravilno s svojimi manjšinami. Poljska manjšina na Nemškem in nemška na Poljskem znašata približno po milijon duš in si držita nekako ravnotežje. Vsako tlačenje na tej ali oni strani meje povzroča takoj retorizije in medsebojno pritožbe se nekako uničujejo. Toda poleg nemške manjšine, ki je prišla na poljska narodna tla pod prejšnjimi, Poljakom nasprotnimi režimi, žive v Poljski še milijoni slovanskih Ukrajincev in Belorusov. Njihovo življenje v resnici ni zavidanja vredno. Milijon Nemcev ima vedno 490 osnovnih in 20 srednjih nemških šol. Šest milijonov Ukrajincev pa ima le 400 šol z ukrajinskim učnim jezikom, zato pa okoli 3000 utrakvističnih, ki so vse prej kakor manjšinske narodne šole. Poldrugi milijon Belorusov ima celo samo 16 svojih šol. Srednjih šol imajo Ukrajinci 26, Belorusi pa samo eno. Te slovanske milijonske manjšine bi morale imeti po svojem številu v parlamentu vsaj 60 poslancev, imajo pa jih Ukrajinci le 19, Belorusi pa nobenega...“

Kaj pravi predsednik francoske vlade o splošnem položaju. Daladier je imel minuli teden povodom nekega banketa političen govor, ki je vzbudil veliko pozornost in so ga priobčili vsi evropski listi. Dejal je uvodno, da je bil evropski mir pred tedni na kocki. Ravnotežja je bilo v nevarnosti. Sodelovanje Francije in Anglije in tudi miroljubnost Nemčije so vojno nevarnost zaenkrat odstranile. Pristrčne besede je predsednik govoril na naslov Čehoslovaške, katere težnjo za mirom v časti Francija najbolje razume. Dostavil je: „Nikdar nisem verjel in tudi ne bom verjel v usodno nezogibnost vojne. A naša dosedanja izkušnja nam dopušča vero v mirno bodočnost.“

V 3 in pol dneh poletel okoli sveta. Ameriški letalec Hughes je nastopil minuli teden svoj polet okoli sveta. S svojim letalom je najprej pristal v Parizu, odletel nato proti Moskvi, pristal potem na Alaski in zaključil svoj polet na newyorškem letališču, odkoder je bil zletel. S tem je premagal dosedanja rekord v svetovnem poletu, katerega je imel letalec Wiley Post, ki je leta 1933 poletel okoli sveta in rabil pri tem 5 dni. Newyorčani so sprejeli svojega rojaka z nepopisnim navdušenjem. Po pristanku si je Amerikanec najprej zaželel kopei, brivca in natakarka.

To in ono. Pokrajinski namestnik Seyss-Inquart je odredil, da morajo delovni uradi dodeliti brezposelne kmetom, ki rabijo delavcev za spravlanje pridelkov. — Francove čete napredujejo v smeri proti Valenciji, katero znajo doseči v tednu dni. — Japonci so odklonili prireditve olimpijskih iger za čas svoje vojne s Kitajci. Igre se bodo vršili ali na Finskem ali v Angliji. — 10,200.000 hl vina so lani porabili v Italiji. — Francija je praznovala minuli teden svoj državni praznik, slovesnosti so trajale nepretrgano 6 dni. — Vstaja v Palestini se širi. Pristanišče Haifa je zasedlo angleško vo-

jaštvo. Anglija z odločnostjo zastopa načrt delitve dežele. — Francija je zasedla tihomorsko otočje Paracelsus, kar je izzvalo ogorčenje pri Japoncih. — Na Moravskem so odkrili ostanke 1000 let stare cerkve, katero je dal postaviti knez Svetislav po zmagi nad Madžari. — Švica je izdala zakon za plemensko čistočo družin. — Turčija in Jugoslavija sta se sporazumeli v vprašanju izselitve jugoslovanskih Turkov v domovino. — Italijanska vojna mornarica je obiskala jugoslovansko Adrijo. — Svoje mesto je nastopil papeški nuncij v Jugoslaviji nadškof Hector Felici. — Japonske čete na Kitajskem prodirajo kljub poplavam naprej in ogrožajo pokrajino med Hankovom in Kantonom. — Rdeča španska vlada je prepovedala izvoz zlata, denarja in dragocenosti pod smrtno kaznijo. — Neznanec je skušal umoriti ameriškega predsednika Roosevelta, a mu je spodletelo. — Nemški listi poročajo o čeških vojnih pripravah. — Ostrijo se odnosi med Japonsko in sovjetsko Rusijo, katere čete so baje prestopile mandžursko mejo.

Od komunizma k stalinizmu.

Do danes je Rusija ostala uganka. Pičle in dostikrat nepotrije se vesti, prihajajoče k nam po tej ali oni poti, često se nahajajo v njih kričeca protislovja in še nejasnosti, posebno če se skuša Rusija meriti z merami zapadno-evropske kulture in civilizacije. Sloveč slovanski filozof, ki mu je Rusija njegova domovina, govori o ruski sfingi, katere pravi obraz je skrit za masko, neprodorno in brezizrazno. Zadnjih skrivnosti tega, kar se dogaja v 20. stoletju v tako svojevrstnem, tajinstvenem duše polnem ruskem ljudstvu na brezmajni in brezkončni ruski zemlji, ne bo Evropa dognala nikdar, kajti človeška govorica še nima primernih izrazov za najgloblje in najbolj skrito življenje človeka, ki ostane kljub dušeslovju in modroslovju končno vendarle — uganka. Uganka, katero zamore razrešiti šele onostranstvo. Vsikdar pa so bile uganke mikavne.

V Švici je nedavno izšla brošurica o Rusiji. „Še vedno noč nad Rusijo“ je njen naslov, pišec pa ji je Nemeč, ki je vrsto let deloval med sovjeti. Pisatelj, ki se skriva pod imenom „Taul Thomas“, opisuje ruski razvoj zadnjih let in pri tem poudarja, da skuša gledati Rusijo z docela nepristranskim pogledom. Glavna misel njegovega dela je, da se v Rusiji nikakor ne sme več govoriti o boljševizmu, ki je samo še prazna sanja, marveč o stalinizmu, to je neke vrste ruskem nacionalizmu.

Sedanji ustroj Rusije naziva pisatelj nasilno vojaško diktaturo. Ruska vojska se nahaja na višku. Njena organizacija ni v ničemer zrahljana, na kar bi se dalo eventualno sklepiti iz usmrčitve tolikih generalov in drugih častnikov. Rdeča armada, pravi Thomas, je enotna in složna in je svojo enotnost in složnost ohranila do današnjega dneva. Usmrčeni maršal Tuhačevski, katerega so drugod nazivali rdečega Napoleona, med ruskim ljudstvom in vojaštvom ni bil ne dovolj poznan in še manj priljubljen. Vedno je ostajal v ozadju. Ljubljenca vojaštva in ljudstva sta predvsem maršal Vorošilov in general Blücher. Rdeča armada razpolaga z zelo številnim, dobro discipliniranim častniškim štabom, ki uživa poleg tehničnih

strokovnjakov v družabnem življenju velike prednosti. Častniki rdeče armade, vojaški inženjerji in slični tehnični strokovnjaki so poseben sloj zase in le malo razlikujejo od meščanskega sloja drugih držav. Skrbna in stroga je izbira mladih častnikov, ki morajo biti n. pr. nealkoholiki in odporni napram sličnim drugim strastem. Tako tvori, zaključuje pisatelj poglavje o sovjetski armadi, rdeča vojska v razrvani in v silnem trenju se nahajajoči državi važno izjemo in bi znala nekega dne uveljaviti „azijatski fašizem“.

Stalin sam je komunistični program zapustil, četudi na zunaj vzdržuje videz komunistične uprave. Nedavno sta bila v Moskvi aretirana dva pravnik, ker sta v predavanjih, namenjenih visokošolcem, zagovarjala marksistična načela. Poučili so ju, da je sedanji sovjetski režim že davno zapustil Marksa in njegov nauk. Posebno težko stališče ima komunistična stranka, ki mora na zunaj ostajati zvesta svojim vzorom že zaradi svojega podtalnega delovanja v ostalem svetu, v državi sami pa ji preti nevarnost, da postane v oči gled hitremu razvoju naravnost nazadnjaška in reakcionarna. Ruska zunanja politika je postala pod Stalinom, piše Thomas dobesedno, sredstvo generalnega vojaškega štaba in služi čisto nacionalnim, veleruskim, imperialističnim ciljem, s čimer hoče rdeča armada obnoviti nekdanjo veliko Rusijo. Moskva se je že davno sprijaznila s tem, da ne bo nikdar zrahljala in sebi podredila ostalih evropskih držav. Že leta 1936 so sovjetski politiki spoznali, da se je poizkus ljudske fronte v Franciji ponesrečil. Malo povšeči je sovjetom španski spor in nesrečna sovjetska vloga v njem. Posebno še zaradi tega, ker posveča Rusija čimdalje večjo pozornost razvoju na Daljnem vzhodu. Če je Stalin v letošnjem februarju govoril o svetovni proletarski revoluciji, potem je ta njegova izjava, meni Thomas, namenjena samo za dom v svrhu pomirjenja in je ni jemati resno. Sovjeti smatrajo za svojega dednega sovražnika Japonsko. Uradno sovjeti tudi nikakor niso naklonjeni Nemčiji, ki pa uživa v širših plasteh ruskega ljudstva velik ugled in dobro ime. Pisatelju so med štirimi očmi visoki funkcionarji sovjetske države zatrjevali svoje občudovanje za Hitlerjevo Nemčijo. Nemška delavnost, točnost in temeljitost so med Rusi še danes najboljše zapisane. Za Francijo, ki je z Rusijo povezana s prijateljsko pogodbo, imajo sovjeti samo toliko zanimanja, v kolikor se zamorejo posluževati njene ljudske fronte kot svojega političnega sredstva. Ne smemo nikakor pozabiti in prezreti, pravi Thomas, da sta veljali Francija in Anglija skozi desetletje za najznačilnejši zastopnici evropskega kapitalizma. Z občudovanjem zrejo Rusi na razvoj ameriške tehnike in industrije in so pokorni učenci ameriškega racionalizma in tehnicizma.

Bilanca kulturnega življenja v sovjetski državi je po pisateljevem mnenju sila revna. Kjerkoli so sovjeti skušali upreči umetnost, bodisi sedaj slikarstvo ali slovstvo, godbo ali kiparstvo, v komunistični voz in jo ponižati v dekle režima, jim je spodletelo. Rusija je dokaz, da se more zdrava umetnost razviti samo v svobodni, samo po zakonih človečnosti in npravnosti narekovani tekmi za lepim in vzvišenim. Samo na stavbenem polju beleži Rusija znatnejše uspehe. Živi utis, kakor da bo silni, plodoviti ruski duh prejkoslej zdobil obove, v katere ga je upregla stranka, ki je umet-

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(13. nadaljevanje.)

Voznikom so se živali smilile in pomagali so jim, kjerkoli so le mogli. Vsak večer so najprej odrgnili pse in jim dali žreti; nato so šele mislili na svojo večerjo in svoj počitek. Vzlic temu so živalim moči vedno bolj pešale. Nekateri so to zimo pretekli pred sanmi že osemnajst sto milj; kdo bi se torej čudil, da jih je tako zdelalo? Samo Buk se je čutil še zadosti močnega in je skrbel za red med ostalimi psi. Bil je bil velik siromak in je celó v spanju cvilil. Ješ in Pust sta bila še slabše volje kot sicer in nihče se jima ni smel približati.

Največ izmed vseh psov je pa trpel Dav. Menda se je pri vožnji prenapel in si nakopal notranje poškodbe; zdaj je dan za dnem bolj slabel. Kadar so včasih sani med vožnjo priletele ob kamen in se hitro ustavile, je glasno zatulil od bolečin; zvečer se je navadno zgrudil kar na mestu, kjer so ga izpregli, in se ni ganil. Nato so prišli spremljevalci, ga nakrmili in odeli. Nihče ni vedel, kaj mu je. Vsak večer so se možje pogovarjali in ugibali, kaj naj storé z njim.

Včasih so ga prinesli k ognju, ga mazali in drgnili

po vsem telesu, vendar niso mogli dognati, kaj ga boli,

Čez nekaj dni je Dav tako oslabel, da je med vožnjo večkrat padel. Mulat ga je izpregel in vpregel na njegovo mesto Pusta; Dav naj bi tekkel za sanmi po trdo izvoženi poti, da si nekoliko odpočije. Ko so ga spet pognali, je bil bolni pes silno užaljen, da so ga odstranili iz vprege in z mesta, na katerem je toliko časa služil, in ni maral teči zadaj, temveč je gazil po mehkem snegu kraj sani.

Ko je potem dohitel Pusta, se je zaletaval vanj in ga grizel po nogah, hoteč ga pahniti v sneg; pri tem je cvilil in tulil od žalosti in bolečin. Mulat ga je zaman skušal nagnati z bičem; huje udariti ga pa ni maral, ker mu ga je bilo preveč žal. Tekanje po mehkem snegu je bilo seveda naporno; zato je bolni pes kmalu opešal in obležal. Ko je dolga vrsta sani hitela mimo njega, je tako žalostno zavijal, da se je vseni v srce smilil, in voznik njegove vprege je ustavil, da bi ga počakal. Napravi poslednje sile, se je pes opotekel za njimi, prišel do svojih sani in se postavil kraj Pusta.

Vprega je počakala, da si je mulat natlačil pipo in jo ob tovariševi prižgal; nato je spet pognal. Psi so potegnili, a to pot tako zlahka, da so kar obstali in se radovedno obrnili. Tudi mulat je bil presenečen, ker sani se niso premaknile z mesta. Nato je poklical tovariše od ostalih sani, češ naj se sami prepričajo.

Dav je bil namreč pregriznil Pustu oba jermena in zdaj je stal na svojem starem mestu tik pred

sanmi; pri tem po sa mu oči gledale tako proseeče daje mulat takoj razumel, kaj hoče.

Možje so nekaj časa molčali; nato pa se je spomnil ta in oni in je povedal povest o psu, ki ni mogel nič več vršiti službe in ki mu je počilo srce od žalosti, ko je videl drugega psa na svojem mestu. Menili so, da je treba dobremu psu ustreči, ako želi umreti v vprežnih jermenih. Tako so Dava vnovič vpregli. S ponosno dvignjeno glavo je stopal med tovariši in na vso moč vlekel, dasi je zdaj pa zdaj bolešno zatulil, kadar ga je v telesu kaj zabolelo. Enkrat je tudi padel, da so ga ostali psi vlekli za seboj in smuke so mu šle čez zadnji nogi, tako da je odslej siromak vrh vsega še šepal.

Zdržal je prav do večera, dokler niso ustavili. Vozniki so mu napravili toplo ležišče pri ognju. Drugo jutro so ga našli tako onemoglega, da ni mogel nič več na pot. Ko so druge pse zapregali, se je skušal priplaziti k mulatu; a noge ga niso hotele nositi, da se je opotekel in padel. Tovariši so ga videli zadnjikrat, kako je ležal zleknjen v snegu, in slišali so ga še žalostno cviliti, ko so že zavili okoli velike skale.

Tedaj je ukazal mulat sani ustaviti in se je vrnil v taborišče, ki so ga bili pravkar zapustili. Vsi možje so obmolknili. Razlegel se je strel iz samokresa. Potem se je mož vrnil k svojim sanem; bič je zažvižgal in kraguljčki so zacingljali. Buk in tovariši so razumeli, kaj se je zgodilo zadaj na snegu za sivo skalo.

(Dalje sledi.)

nost pojmovala samo kot svoje propagandno sredstvo. Na polju znanosti so vidnejši sadovi v področju, kjer so merodajni vojaški, politični ali propagandistični vidiki.

Avtor imenovane knjižice prihaja do zaključka, da je po dvajsetletnem poizkuševanju Rusija svoj komunizem dejansko prebolela. Kar se danes dogaja na ruski zemlji, so pričetki novega narodnega pokreta, ki ga najboljšje označimo z besedo „stalinizem“.

Domače novice

Nova maša v Dobrli vesi.

Osrčje Podjune — Dobrli ves — je predzadnji teden čudno oživelo. Dekleta so pletla vence, moške in fantje so postavljali slavoloke. Tujci iz zgornjega dela dežele so se čudili neverjetni marljivosti. Pa slednja ni bila prav nič nerazumljiva. Saj je fara vedela, da bo sprejemala v svoji sredi novomašnika-rojaka preč. g. Maksa Stindla.

V soboto zvečer. Iz oblakov je rosilo. Na vas je legla tiha svečanost. Gospod novomašnik je stopil pred cerkev, kjer ga je pričakovala duhovščina, ter se oblekel v koretelj in štolo. Skozi cerkev je šel sprevod do stopnic, kjer se je kljub slabemu vremenu zbralo veliko ljudstva. Cerkev sama je bila vsa v zelenju in vencih.

Vrh stopnic so stopili mil. prošt Truppe in svečano so donele pozdravne besede: „Kaj so slavnostni sprejemi starih rimskih cesarjev v primeri s sprejemom novomašnika, ki je izvoljenec, namestnik cesarja vseh cesarjev, ki prihaja med farane, izmed katerih je izbran in povišan...!“ Deklica v beli obleki s šopkom je stopila v sredino in izročila pozdrave faranov. Sprevod se je nato pomikal k oltarju, kjer je novomašnik podelil svoj prvi blagoslov. Med pripravami zanj so prepevali navzoči ljudske pesmi, ki so se nadaljevale tudi po blagoslovu, ker je procesija vsled deževja odpadla.

Nedelja! Povsod vlada veselo pričakovanje. Na proštijem dvorišču se je zbrala ogromna množica, vsi pogledi strmijo proti vratom, kjer stojijo moške z nebom in belooblečene družice. Izza oblakov zažari sonce s svojim pozdravom... Naenkrat se pojavi med vrati novomašnik v mašniškem ornatu. Po starem običaju poklekne in prosi za materin blagoslov. Nato zapoje pevci pod vodstvom g. Janeza Danijela: „Novomašnik, bod' pozdravljen!“ Sledijo deklamacije družic, prva med njimi izroči slavljencu umetniško izdelan križ, dar Marijine družbe, vse druge pa šopke cvetja. Za njimi govori mil. prošt o dnevu, ki ga je naredil Gospod. V veličastnem sprevodu se vije množica skozi vrt na cesto in v cerkev, zvonovi pojejo svečano pesem, orgle zabučijo in ko stopi novomašnik pred oltar, zapojejo pevci „Pridi sveti Duh!“. Na prižnico stopi preč. g. Komar in oriše v slovenskem in nemškem jeziku novomašnikovo pot ter predstavi novomašnikovo mater kot vzgled krščanske matere, ki je z vzgojo in žrtvami dosegla čast, da je mogla žrtvovati svojega edinega sina Bogu v Njegovo čast. Po slovesni sv. maši se gnetejo ljudje ob oltarju, da sprejmejo novomašniški blagoslov.

K izvincerkveni slovesnosti se je zbralo nad 100 gostov v gostilni pri Hobelnu. Prav lepo so pripravili, prostori so okusno okrašeni. Za uvod zapojejo pevci „Nmač čriez jizaro“. Mil. prošt so nato predstavili duhovnega očeta g. Simona Starmoža kot značajnega, globokovernega moža. Po blagoslovu z ljudskim petjem sledi skupna večerja s petjem in družabnostjo.

Novomašnik nastopa sedaj težko službo delavca v vinogradu Gospodovem. Naj ga pri težavnem delu spremlja božji blagoslov! Dobajnikarjev.

Nova maša pod Peco. V nedeljo 10. t. m. smo v Globasnici po 44 letih spet praznovali primicijo. Pri pripravah za slovesnost so se kosali fantje in dekleta v plemeniti tekmi in od njih postavljeni mlaji, krasen oltar na prostem ter okusno ovenčana cerkev so nas že nekaj dni prej opozarjali, da se bliža veliki praznik globaške fare. V petek zvečer pa so strelili iz možnarjev in zvonovi oznanjali veselo vest o prihodu našega novomašnika č. g. Pavle-ta Kanauf-a. Sredi vasi med mlaji ga je radostno pričakovala fara in ga iskreno sprejela s pesmijo cerkvenih pevcev, s prisrčnimi deklamacijami dveh deklic, s pozdravom zastopnice Marijine družbe ter z nagovorom preč. gg. Kindelmanna in Fröhlicha. Nato se je množica podala v sprevodu v cerkev, da se še s premošljevanjem in molitvijo dostojno pripravi na prvo daritev svojega rojaka. Tudi soboto smo posvetili predvsem naši notranjosti: zvečer smo se po nagovoru in blagoslovu novomašnikovem podali na razsvetljene grobove rajnih faranov, da bi bili i oni deležni milosti prve sv. daritve. V nedeljo se je novo-

mašnik najprvo poslovil od svojih dragih in srečnih starišev, bratov in sestre, nato pa se podal v nabitno polno cerkev k svoji prvi sveti daritvi. Slavnostni pridigar preč. g. Zechner je govoril o v zvišenem poslanstvu katoliškega duhovnika, o njegovem žrtev in blagoslova polnem poklicu. Njegove resnične besede so globoko odjeknile v dušah verne množice, katera je med mašo pobožno prepevala in proslavljala milostipolni praznik nove sv. daritve. — Popoldne je prisijalo svetlo sonce. Gostija je potekla v najlepšem razpoloženju. Vmes smo imeli blagoslov s petimi litanijami na prostem. Novomašniku kličejo: Bog ga živi! — Naj zabeležimo še sledeče: Oltar, postavljen za mašo na prostem, je bil obdan od dveh visokih mlajev. Ponoči je nekdo enega teh mlajev prižagal, da se je odcepil in padel na streho hleva in jo močno poškodoval. Lahko bi se bilo zgodilo, da bi mlaj padel med mašo in povzročil nedogledne posledice. Ljudje niso hoteli verjeti, da je kaj takega mogoče. Prihajali so ves dan gledat, da se sami prepričajo o nizkotnem poslu neznanega storilca.

Ostani zvest! So časi, ki so preizkušnja solidnosti in trpežnosti. To velja i za narod in narodno zvest. Šele v velikih dobah se izkaže, kar je zdravega in nepokvarjenega v narodu, bolno in snetljivo pa odpada. Zato danes naš poziv: Vztrajajte v svoji zvestobi do slovenske narodne družine in slovenske matere govorice! Ohranite zvestobo tudi svojemu glasilu! In sicer s točnim plačevanjem naročnine, nabiranjem naročnikov in sotrudništvom.

Bilo srečno! (Radsberg—Radiše.) Veselo ohcet smo imeli. Podjetni Šiman Wrulich, pd. Culehmar, se je kljub vročini okorajžil in vodil svojo nevesto Podršnikovo Fanijo pred oltar sv. Lamberta. Preč. g. župnik Jank je daroval poročno sv. mašo, med katero so peli cerkveni pevci, po poročnem obredu pa prisrčno nagovoril mlada novoporočena. Ženitovanjskega obeda so se poleg svatov udeležili tudi pevci, ki štejejo Šimna za svojega tovariša. Šimen je hkrati vodja naših tamburašev in med najboljšimi igralci naše društvene družine. Naj bi bil njegov mladi zakon blagoslovljen! — Isti dan smo pokopali Smeričnikovega očeta v Dvorcu. Dosegli so 76 let. Vsikdar so radi prebirali slovenske liste, posebno „Koroškega Slovenca“, in skozi desetletja naročali Mohorjeve knjige. Zadnja leta so uživali zasluženi oddih na svojem posestvu. Bodi jim večni mir!

Namestnik vodje, minister Hess pride v Celovec. V nedeljo 24. t. m. se vršijo pri Gospeji sveti velike slovesnosti narodno-socialistične stranke in njenih odsekov. Vse ostale prireditve so zato prepovedane, oz. odgodene. Isti dan poseti Celovec namestnik vodje in kanclerja minister Rudolf Hess in bo govoril na velikem zborovanju v Celovcu, ki bo prirejeno na trgu pred cerkvijo sv. Duha.

Zvišanje stanarine je prepovedano. Po odloku vodstva nar. soc. stranke je prepovedano zvišanje stanarin preko svote, ki je bila veljavna do 18. marca 1938. — V tej zvezi opozarja odlok na svoječasno odredbo, ki prepoveduje vsako zvišanje cen in prispevkov predvsem za potrebe vsakodnevnega življenja. Prestopki naj se javijo orožništvu ali okrajnemu glavarstvu.

Novo vodstvo spodnje-koroške mlekarne. Za komisaričnega upravitelja spodnje-koroške mlekarne je bil imenovan posestnik Robert Kosdorf z Bistrice ob Dravi. Sosvet sestoji iz posestnikov Hans-a Gruber iz Blindendorf-a pri Št. Vidu, Gustava Königa iz Velikovca in inž. Grimschitza iz Celovca. Mlekarno vodi Walter Herburger.

Stift Griffen—Grebinski kloster. (Razno.) Marsikateri bralec našega lista bo mnenja, da smo mi Kloštrjani kljub vročini in poletju zmrznjeni, ker tako trdovratno molčimo. A naj nam oni in še g. urednik ne zamerijo našega molka, ker tičimo sredi dela. V Krko smo romali. 47 nas je bilo, vodili pa so nas naš preč. g. župnik. Do Sinče vesi nas je potegnil avto, nato pa smo se po novi romarski navadi komodno vozili z vlakom prav tik do sloveče stolnice sv. Heme v Krki. Žal nam je bilo, da nismo imeli grede svojih pevcev, tako pa so nam prepevali šentjanski v zbranost in razvedrilo. Romanja nam ni bilo žal. Skupno nas je bilo okroglo 1500, neprestano so se vršile sv. maše, vmes pa so nam govorili mil. kanonik Podgorc o času sv. Heme, mil. prošt Benetek pa nas vzpodbujali k posnemanju koroške svetnice. — Nad poljem je očiten blagoslov in ne bo letos manjkalo kruha. Sadja ne bo. Kmetom primanjkuje delavcev in z delom zaostajamo. — Naša cesta je imenitno poravljena in je promet na njej sila živahen. — Dne 2. julija smo pokopali 84letnega Šalekarjevega očeta. Spoštovali smo jih kot krščanskega in narodno-zavednega moža. Ves čas so se veselili dobrega zdravja, šele ob svojem večeru so začeli bolehati in hirati. Zapuščajo 5 dobro preskrbljenih otrok. — Ženili in možili bi se prav radi, pa nam gre kar trda za marke. Z veliko ra-

dovednostjo pričakujemo nadaljni gospodarski razvoj.

Bleiburg—Pliberk. Dne 11. julija sta se rodila družini Ignacija Mačka dva čvrsta fantka-dvojčka. Mladi družinici iskrene čestitke, malima pa zdravja in dolgega življenja! — Dne 7. julija smo pospremili na zadnji poti upokojenega župnika č. g. Boštjančiča. Dosegli so častljivo starost 91 let in bili med najstarejšimi duhovniki naše škofije. Dvajset let so živeli v pokoju v našem mestu in še do zadnjega pomagali sobratom pri pastirovanju. Pokopali smo jih ob številni udeležbi na pokopališču v Nonči vesi, kjer se je od njih poslovil v imenu duhovnikov in cele fare preč. g. župnik Brandstätter. Rajni je bil vzor slovenskega duhovnika. Večni mu mir!

Otroška igra z žalostnim koncem. Pri Rudi so se igrali otroci na deželni cesti. Preko nje so potegnili vrvi, zvito iz slame in trave. Nenadno privozi prednje na motornem kolesu ključavničar Hummer, se ustraši vrvi in vozilo hitro ustavi, da ga vrže z očetom, ki je sedel v prikolici, vred v obcestni jarek. Težko poškodovana so prepeljala v bolnico. Za otroke pa bodo najbrže ostro posvarjeni njihovi stariši, ki so za male odgovorni.

Nesreča nemških avtomobilistov. Predzadnje nedeljo je vozil iz Celovca avto z nemškimi izletniki preko Podkorena na Jesenice in Bled. Ob povratku je na Jesenicah šofer prezrl znamenje, ki je opozarjalo na zaprto cesto. V tem trenutku mu pride nasproti voznik, šofer potegne svoj voz tik ob savski breg, a predaleč, da se avto skotali po bregu v strugo. 60letna upok. učiteljica si je zlomila roko in nogo in zadobila tudi notranje poškodbe, ostali izletniki pa so bili manj poškodovani. Šofer je ostal nepoškodovan. Jeseniški zdravnik dr. Kržan je nudil prvo pomoč. Avto je bil nerabljiv, izletniki so izvzemši učiteljice, ki je bila prepeljana v celovško bolnico, nadaljevali svojo pot z vlakom.

Drobiž. Cel. urad za nadzorovanje tržnih cen je kaznoval več trgovcev vsled nedopustnega zvišanja cen z občutno denarno globo. — Od 26. do 29. julija so v Košuti ostrostrelne vojaške vaje, nakar opozarjamo izletnike. — V velikovškem okraju so otvorili poletne otroške vrtece — nemške — v sledečih krajih: Tinje, Djekše, Škocijan, Sinča ves, Kazaze, Šmihel, Bistrica, Zg. Libuče, Vogrče, Vidra ves, Žvabek, Ruda, Grebinj, Vovbre, Sr. Trušnje in Šmarjeta. — Neurje 9. t. m. je zajelo 73 vojakov na Obirju, katerim je priskočil na pomoč oskrbnik obirskega doma Pfeiffer. — V Beljaku je umrl vinski grovec Pufitsch Anton. — V 15 metrov globok obcestni jarek je pri Millstattu treščil avto cel. inž. Kapellerja. Več oseb je poškodovanih. — Posestnikom vojaških konj daje društva za zaščito živali v slučaju potrebe zastonski oves. — Po statističnih podatkih se je število brezposelnih v Avstriji v letu dni zmanjšalo za polovico. — Gostilničarjem odložnih krajev v gorah je dovoljena prodaja zemelj po 7 pfe-nigov. — Nedeljske povratne vozovnice na železnicah so ostale v veljavi. Uvedene so tudi slične povratne karte za srede, a samo za proge do 50 km. — Ustanovljena je dež. prometna zveza, kateri predseduje namestnik dež. glavarja Pawlikowsky. — Pogorelo je pri pd. Jakošu v Št. Petru na Vašinjah. — V Slov. Plajberku bodo obnovili opuščeni svinčeni rudnik.

Naša prosveta

Dr. V. Meršol:

Skrb za dedno zdravo potomstvo.

Sosedu se je rodil sinček. Prihajajo ga gledat sorodniki in znanci, pa menijo nekateri: „Cel oče je. Prav tak nosek ima.“ Drugi modrujejo: „Mami je podoben. Ali ne vidite, da ima njen obraz?“ Kar opazi nekdo, da ima otrok na nogah po šest prstov. Začuden opazuje prisotni to posebnost. Kar pripomni teta: „To je pa v rodu. Tudi otrokov stric se je rodil s šestimi prsti na nogah.“

Na vasi se je zbrala gruča ljudi okrog Potokarjevega Tončka, ki se krčevito premetava po tleh. Iz ust mu lete pene, oči zavija, tako da se vidi samo „belo“, roke so stisnjene v pesti. Težko hrope. „Spet ga je vrgla božjast,“ se oglasi nekdo. „Jaz pomnim njegovega deda, tudi njega je metalo, včasih še huje,“ pripomni stari Lovrenčev Jaka.

Take in enake pogovore lahko slišimo vsakodnevno. Pričajo nam dokaj zgovorno o tem, da so ljudje prepričani, da imajo nekateri znaki, gotove lastnosti, še posebno pa nekatere bolezni svoj izvor v rodu, v krvi, da se torej podedujejo. Tudi narodni pregovor „Jabolko ne pade daleč od drevesa“, ali pa „Iver ne odleti daleč od parobka“, nam potrjuje to prepričanje.

Že od nekdanj je znano, da se podeduje telesna postava, barva kože, oči in las, pa tudi lepe (pozi-

tivne) umstvene lastnosti: nadarjenost in posebna sposobnost za en ali drug poklic itd.

Ravno tako vedo ljudje od pamtiveka, da se podedujejo, žalibog, tudi manjvredne (negativne) lastnosti: razne telesne napake, raznovrstne bolezni in nagnjenosti k boleznim.

Opazovali so tudi že od nekdaj, da ne podedujejo očetovih ali materinih lastnosti vsi enako, da je en otrok bolj očetov, drugi bolj materin, da včasih nobeden nima gotove napake očeta, da pa ima to napako šele vnuk ali pravnuk.

Nihče si ni vedel raztolmačiti, zakaj tako.

Z vprašanjem podedovanja se je prvi podrobno bavil od l. 1865 opat Gregor Mendel iz Nižje Avstrijske, zato se nauk o dedičnosti po njem imenuje mendelizem. Mendel je predvsem gojil cvetice. Po večletnem opazovanju je dognal, da prehajajo lastnosti in posebnosti cvetic na potomstvo v čisto določenem razmerju, ki se da izraziti v številkah in tudi vnaprej izračunati. Te posebne lastnosti se podedujejo pri cveticah iz roda v rod. Mendel je med drugim ugotovil, da se gotova lastnost staršev, očetova ali materina, pokaže na potomstvu bolj pogosto in v večji meri kakor druga, da potemtakem ena dedna lastnost nad drugo prevladuje, da je dominantna. Križal je rumen grah z zelenim na ta način, da je umetno oplodil cvetne pestiče rumenega graha s cvetnim prahom zelenega graha in obratno. Tako nastalo seme je nato posejal. Zrastel mu je iz njega samo rumen grah. Iz tega je pravilno sklepal, da prevladuje v križanicah v prvem rodu dedno svojstvo za rumeno barvo nad dednim svojstvom za zeleno barvo.

(Dalje sledi.)

Prireditve v nedeljo 31. julija. V Globasnici se vrši ob 3. uri pop. ob sodelovanju spodnjepodjunskih pevskih in tamburaških zborov „Slovenski dan“. Spored smo priobčili v zadnji številki ter je razviden na lepakih. — Ob 12. uri je v gostilni pri Kollerju občni zbor prosv. društva v Železni Kapli. — Ob 3. uri pop. je občni zbor prosv. društva Galicija pri Suhcu v Encelni vasi.

Gospodarski vestnik

Dvignimo kakovost naših pridelkov.

Novi tržni red se postopoma uveljavlja. Če je bila doslej cena naših pridelkov na trgu v veliki meri zavisna od števila prodajalcev in kupcev ter je padala v času letine in naraščala ob skromni ponudbi blaga — v novem gospodarstvu imamo v glavnem določene cene. Odslej se bodo cene spreminjale samo še po boljši in slabši kakovosti blaga. Višina določenih cen ni nikakor za kmetijstvo neugodna, gospodar bo mogel odslej računati z gotovim dohodkom in ne bo več navezan na nestabilnost trga. Svojo pažnjo pa bo moral v največji meri posvečati dvigu kakovosti svojega blaga. V tem je, tako lahko mirno podčrtamo, danes trumf kmetijskega gospodarstva.

Težišče naših kmetij je v živinoreji. Tod se bo v bodoče odločala usoda kmetijskega gospodarstva. Če hočemo, da bomo deležni dobrot novega tržnega reda, potem je glavna gospodarska potreba, da postavimo našo živinorejo, zlasti govedorejo in prašičjerejo, na trdna tla. Začeti pa je treba pri pridelovanju krme. Razsoden gospodar bo danes posvečal svojo pozornost pridelku in vrednosti krme. Pridelke krme ni odvisen samo od letine, ampak tudi od našega dela in našega prizadevanja. Tudi na malem prostoru se da veliko pridelati. Treba pa je več storiti za travnike in sploh za pridelke krme, kakor smo danes vajeni. Pogledimo v druge kraje naše države! Tam, kjer pridelujejo obilo krme, imajo najbolj cvetoče kmetije. Pri nas je položaj v toliko različen, da smo navezani hkrati na poljedelstvo in moramo potrebno krmo tudi na njivah pridelovati. To ima pa tudi svoje dobre strani. S pridelovanjem razne krme zboljšujemo rodovitnost njiv in se ogiblujemo raznim škodam in škodljivcem. Tudi se lažje pečamo z različnimi vrstami domače živinoreje.

Nepregledno je področje živinoreje samo. Napredek v poljedelstvu merimo po uredbi gnojišča in po načinu ravnanja z gnojem. Višino napredka v hlevu pa odločujejo sledeči faktorji: 1. ali je naša živina čistokrvna, 2. kako jo gojimo in čedimo in 3. kako jo redimo. Uspeh naše skrbi v hlevu zavisni ponajveč od veselja, s katerim smo pri delu, in od znanja, s katerim razpolagamo. Veselje za kmetijsko delo vobče je notranja kmetova vrlina in jo narekuje notranja gospodarjeva kvaliteta, določuje pa njegova ljubezen do zemlje in kmetije, do družine in naroda in še do nevidnega Gospodarja. Znanje pa je sad našega truda. Kdor hoče,

se v kmetijskem gospodarstvu lahko izobrazijo tudi brez strokovne šole, kdor noče, mu tudi najboljša šola in knjige ne koristijo mnogo. Prilik za izobrazbo je dovolj: izkušnja, pogovori, list, strokovni časopisi in knjige, tečaji itd., neprestano je dober gospodar lahko v gospodarski šoli.

Živinoreja sama vodi gospodarja v veliko modrost, da so na kmetiji vse gospodarske panoge medsebojno najožje povezane in da zato ne sme zanemarjati prav nobene. Ne samo v hlevu, tudi drugod je danes boljša kvaliteta pridelka trumf! Naj omenimo samo naše sadjarstvo. Bivša Nemčija bo dober kupec za sadje, seve samo za prvovrstno. Sami imamo v rokah, ali bomo naše sadje prodajali kot namizno sadje za razumno visoko ceno ali pa ga oddajali tovarnam za marmelado, sadne sokove i. dr. Stiskanje sadja v mošt pa znabit postane za kmeta kmalu nekak luksus.

Naj ponovimo: dvignimo kakovost naših pridelkov! H temu naj nas vodi naše veselje za kmetovanje in še naše solidno gospodarsko znanje. Tako bomo naše kmetije dobro in uspešno učlenili v novi gospodarski razvoj v svoj, svojega naroda in svoje države prid.

Večne sile zemlje. Vodja organizacije „Hitlerjugend“ je povodom gosposvetskega zborovanja med drugim povedal te-le lepe besede o zemlji: „Delo proti begu mladine z dežele nikakor ni hvaležno, ker so njegovi sadovi vidni šele po desetih in dvajsetih letih. A ne bi bili dobri vzgojitelji, če ne bi vršili tega dela zaradi lepega cilja. H temu je treba vzgoje k naturnemu, neizumetničenemu mišljenju. Naša mladina mora spet postati lačna zemlje, potem ne bo več silila z nje v tujino. Silo za uresničenje svojih vzorov pa hoče mladina črpati iz večnih sil te zemlje in iz njih osvojiti najodločnejšo odpornost proti odtujitvi svoje dežele!“

Prometni davek v kmetijstvu. V veljavi je odlok o novi ureditvi prometnega davka, ki se odslej plačuje od celotnega prometa mesec ali četrletje naprej. Za kmetijstvo velja odredba, da plačujejo posestva s čistim katastralnim donosom do 5000 kron prometni davek kot doslej. Davek se plačuje skupno z zemljiškim davkom. Veljavno so sledeče olajšave: Če vrednost obdavčenih dobav, nakupov ali lastne uporabe v letu 1937 ni dosegla višine 15.000 S, so posestva prometnega davka prosta. 2. Prometnega davka proste so nadalje kmetije, katerih čisti katastralni donos obdelanih zemljišč ne znaša preko 400 kron. Če znaša katastralni donos 700 do 1500 kron, se plačuje 14 grošev davka za krono, za donos od 1500 do 2000 pa 20 grošev. Pri tem se čisti donos gozdov, v najem oddanih in v lastnem gospodarstvu nerabljenih zemljišč odšteje. 3. Blagovno-prometni davek na vino, mošt in domače klanje je s 1. majem odpadel, od lesa pa se plačuje 1 odstotek sprejete denarne svote kot davek. Les za lastno uporabo je davka prost.

Ureditev žitnega trga. Vsak kmet in poljedelec je z 16. julijem obvezan, da zahteva za prodajo svojega žita (rži, pšenice, ovs, ječmena) od kupca posebno potrdilo. Žitni kupci morajo ta potrdila izstaviti in se posluževati pri tem uradnih formularjev. To zahteva postava od žitnih trgovcev, kmetijskih nabavljalnih združenj, mlinarjev i. dr. Zdrugam preskrbijo formularje njihove zveze, mlinarjem njihovo strokovno udruženje, trgovci pa se obrnejo neposredno na naslov: Getreidewirtschaftsverband, Wien, I., Riemergasse 14.

Cene za domače sadje in zelenjad. Celovški urad za nadzorovanje cen javlja: Na sadnem in zelenjadnem trgu v Celovcu cene z ozirom na letni čas padajo. Zato se razveljavlja odredba, ki določuje najvišjo ceno za domače sadje in zelenjad. V veljavi pa ostane odlok, da cene sadja in zelenjadi nikakor ne smejo prekoračiti višine, katero so dosegle v lanskem sezoni. — Cene za jajca. Z ozirom na nejasnost odloka, ki določuje cene jajc, se javlja, da veljajo cene za vrsto A in B samo za sortirano blago. Nesortirano blago je brez razlike v vrsti C.

Živinske cene v Celovcu. Voli za klanje, živi 83—90, zaklani 1.66—1.70, telice in junice, žive 73 do 80, zaklane 1.43—1.60, drobnica, živa 33—53, zaklana 92—1.20, teleta, zaklana 1.13—1.40, biki, zaklani 1.27—1.40, živi 60—67, mesne svinje, zaklane 1.33—1.40, žive 1—1.10 RM za kg. Plemenški prašiči 1.33—1.47, breje krave 67—80, krave s teletom 60—67 za kg žive teže.

Papir lahko koristno uporabimo. Posodo lahko brišemo s papirjem, nože s pomočjo papirja zdrgnemo trdno in do čistega, pripraven je papir pri vsakovrstnem trebljenju, rezanju in pripravljanju za kuhanje. Štedilnikovo ploščo snažno zdrgnemo po kosilu s papirjem in dodamo zraven nekoliko

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

21.

V Londonu so se že začele velike svečanosti za kronanje mladega kralja! Edward VI. (berač Tom) bi moral biti proti svoji volji kronan za kralja! V westminstrski katedrali je bilo že vse pripravljeno, in vsi Tomovi izgovori, da on ni pravi kralj, niso nič zalegli. V tem trenutku pa je prihitel spet Hendon s pravim kraljem pred cerkvena vrata, toda stražarji ju ustavijo.

kuhinjske soli. V novejšem času zavijajo v časopisni papir kose prekajenega mesa ali slanine in tako na enostaven način odganjajo požrešni mrčes. Kruh v papirju ostane dalje časa užiten. „Papirja ni nikdar preveč pri hiši,“ je dejala izkušena gospodinja in pokazala s tem, da se začne pri njej štednja pri tem, kar drugi mečejo na gnojišče ali smetišče.

Črešnje so zrele! „Nekaj jih prodamo, ostalo snemo mi in pozobljejo ptiči,“ nam pravi neka gospodinja. Včasih smo naravnost v zadregi, kam s s sladkim, rdečim sadežem. Posebno še, če gospodinja ne ve, da se dajo črešnje na razne načine predelati v trpežne in zelo okusne shranke. Predelava je zelo lahka, preprosta in jako hvaležna. Črešnje lahko vkuhavamo, lahko jih shranjujemo v neprodušno zaprtih steklenicah, lahko jih sušimo v sušilnicah kakor sadje, lahko pa iz njih tudi delamo prav okusno marmelado ali prav dober črešnjev sok. Treba je samo nekoliko znanja, kako se sadje vobče konzervira ali predela, in še trohico dobre volje.

Vabilo

na

25. redni letni občni zbor

HRANILNICE IN POSOJILNICE NA KOSTANJAH, registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši dne 24. julija 1938 ob 3. uri popoldne v uradnem prostoru.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Revizijsko poročilo.
3. Poročilo načelstva in nadzorstva.
4. Odobrenje letnega računa.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

K številni udeležbi vabi

41

Načelstvo.

Vabilo

na

28. letni občni zbor

HRANILNICE IN POSOJILNICE V BILČOVU, registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo dne 31. julija 1938 ob 3. uri popoldne v župnišču v Bilčovsu.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Poročilo o letnem računu.
5. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ni zadostno število združnikov navzočih, se vrši občni zbor pol ure pozneje brez ozira na število navzočih združnikov.

42

Odbor.

Za 5 na mesec dobavlja
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo